👶 מתינוק עד כיתה א': ציר הזמן של החיים שלי

כיתה א' | היסטוריה | 45 דק' | שיעור לפי מעגל הלמידה · מערך למורה

❓ מה היה קודם ומה היה אחר כך בחיים שלי?

עיגון בתוכנית הלימודים: שיעור הכנה לכיתה א' ליחידה "אני ומשפחתי בבית והסביבה הקרובה" של כיתה ב' (מולדת, חברה ואזרחות). השיעור מטפח את מושג הזמן והרצף שעליו נשענת בחינת שינויים לאורך זמן. (תכנית לימודים מולדת, חברה ואזרחות לבית הספר היסודי (כיתות ב'–ד'), משרד החינוך – המזכירות הפדגוגית, הפיקוח על הוראת גאוגרפיה ומולדת, חברה ואזרחות, תמוז תשפ"א / יוני 2021 – כיתה ב', מטרות היחידה "אני ומשפחתי בבית והסביבה הקרובה")

„כיתה ב', מטרה 2 של היחידה: "יבחן את השינויים בביתו ובמרחב הקרוב לאורך זמן, יבין את הסיבות לשינויים, את הדילמות ששינויים אלו מציבים ואת משמעותם לחייו ולחיי משפחתו".“

מטרות

מטרה מרכזית: התלמידים יסדרו ארבעה אירועים מחייהם על ציר זמן מימין לשמאל, לפי הסדר שבו קרו, ויתארו את הסדר במילים "קודם", "אחר כך", "עכשיו".

- התלמידים יסדרו בסימולטור שישה שלבים בחיי ילד לפי הסדר שבו קרו.
- התלמידים יסווגו משפטים לעבר, הווה ועתיד.
- התלמידים יבנו ציר זמן אישי עם ארבע תחנות, מימין לשמאל, עם חץ בכיוון הזמן.
- התלמידים יציגו את הציר לחבר במשפטים עם "קודם", "אחר כך", "עכשיו".

ידע קודם: התלמידים מכירים את סדר היום (בוקר, צהריים, ערב) ואת המילים "אתמול", "היום", "מחר". · בגן התנסו בסידור תמונות של סיפור לפי הסדר.

מושגים: עבר · הווה · עתיד · ציר זמן · קודם / אחר כך

חומרים: סימולטור הרצף (מקרן או לוח חכם) · רצועת נייר ארוכה לכל תלמיד (ציר זמן) וצבעים · חפץ אחד מהבית מתקופת התינוקות (נעל קטנה, בגד, צעצוע) – לפי בחירת המשפחה · כרטיסי מילים: עבר, הווה, עתיד

מהלך השיעור לפי שלבי מעגל הלמידה

1. פתיחת המעגל – איתור ידע קודם **6 דק'**	*מעוררים סקרנות לזמן דרך חפצים מוחשיים.* 1. מניחה על השולחן נעל של תינוק ונעל של ילד בכיתה א'. שואלת: "למי שייכת כל נעל? איך אתם יודעים?" 2. מזמינה שניים–שלושה ילדים להראות חפץ מהבית מתקופת התינוקות ולספר מה עשו איתו. 3. שואלת: "מה אתם יודעים לעשות היום שלא ידעתם כשהייתם תינוקות?" ומציגה את שאלת השיעור. **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "ללכת", "לדבר", "לקרוא", "לרכוב על אופניים". • תפיסה שגויה נפוצה: "תמיד ידעתי ללכת" ← תגובת המורה: "נשאל את ההורים בבית: מתי התחלת ללכת?"

2. התנסות **12 דק׳**	*מסדרים שלבים בחיים לפי הסדר, לפני שנותנים שמות למושגים.* 1. מפעילה את הסימולטור על הלוח ומסדרת יחד עם הכיתה את הכרטיס הראשון (נועם נולד). 2. זוגות ניגשים בתורם, מסדרים כרטיס ואומרים: ״זה קודם, כי...״. 3. אחרי כל סידור שואלת: ״איך ידעתם? מה רמז לכם?״ 4. מערבבת שוב ומבקשת מזוג אחר לסדר בלי עזרה. 🕹️ **סימולטור:** הסיפור של נועם בזמן – סדרו את 6 השלבים בחיים של נועם, מהתינוק ועד היום. (בעמוד השיעור באתר) **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: ״קודם תינוק, כי תינוק לא יודע ללכת.״ • תפיסה שגויה נפוצה: ״מסיבת הסיום לפני הגן״ ← תגובת המורה: ״מסיבת סיום של מה? מתי עושים מסיבת סיום – בהתחלה או בסוף?״
3. המשגה **9 דק׳**	*נותנים שמות: עבר, הווה, עתיד, ציר זמן – ומדגימים בניית ציר מימין לשמאל.* 1. מצביעה על השורה המסודרת: ״מה קרה מזמן? מה קורה עכשיו? מה עוד יקרה?״ 2. מקרינה את קטע הסרטון (כ-40 שניות): ציר הזמן הוא קו ארוך שמתקדם לכיוון אחד, ובעברית כותבים אותו מימין לשמאל. 3. אני מדגימה: משרטטת קו על הלוח ומוסיפה חץ שמאלה. ״אני מתחילה מימין – כאן נולדתי. אחר כך, שמאלה, הגן. אחר כך כיתה א׳. ובסוף, הכי שמאלה – היום.״ תולה את כרטיסי עבר – הווה – עתיד מימין לשמאל. 4. נעשה יחד: הכיתה אומרת יחד איפה לשים ״יום הולדת שנה״ – לפני הגן או אחריו. 5. עכשיו לבד: כל ילד/ה אומר/ת לחבר משפט אחד בעבר ומשפט אחד בעתיד. **מושגים:** עבר – מה שכבר קרה, למשל כשהייתי תינוק. · הווה – מה שקורה עכשיו, היום. · עתיד – מה שעוד יקרה, למשל כשאגדל. · ציר זמן – קו שמסדרים עליו דברים לפי הסדר שבו הם קרו. 🎬 **סרטון:** יסודות ההיסטוריה – ציר הזמן (מטח – המרכז לטכנולוגיה חינוכית) – youtube.com/watch?v=nG0BlndTOSU **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: ״אתמול הלכתי לסבתא – עבר. מחר אלך לחוג – עתיד.״ • תפיסה שגויה נפוצה: מתחילים את הציר משמאל (כמו בספרות באנגלית או בציור) ← תגובת המורה: ״איך כותבים בעברית? מאיזה צד מתחילים?״ **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • השוואה: מה דומה בין ציר הזמן לבין שורה בספר בעברית?

4. יישום – ביצועי הבנה **11 דק׳**	*עכשיו לבד: ציר זמן אישי.* 1. מחלקת רצועות נייר; על כל רצועה מסומנים מימין "נולדתי" ומשמאל "היום", וחץ שמאלה. 2. כל ילד/ה מצייר/ת ארבע תחנות: תינוק, גן, יום ראשון בכיתה א׳, היום. מי שמסיים/ת מוסיף/ה תחנה בעתיד. 3. עוברת בין השולחנות ושואלת: "מה בא קודם? מה אחר כך?" ומסמנת בטבלת מעקב. 4. כל ילד/ה מציג/ה לחבר את הציר בשלוש מילים: "קודם... אחר כך... עכשיו...". **משימה:** ציירו את ציר הזמן שלכם מימין לשמאל: תינוק ← גן ← כיתה א׳ ← היום. הוסיפו בסוף ציור של משהו שתעשו בעתיד. **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "קודם הייתי תינוק, אחר כך הלכתי לגן, עכשיו אני בכיתה א׳." • תפיסה שגויה נפוצה: התחנה בעתיד מצוירת בהתחלה ← תגובת המורה: "העתיד עוד לא קרה. לאן הוא הולך על החץ?" **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • העברה: איפה על הציר תשימו את יום ההולדת של אח קטן שנולד כשהייתם בגן? למה?
5. סגירת המעגל – רפלקציה והערכה **7 דק׳**	*שאלון, כרטיס יציאה וסיכום.* 1. מפעילה את השאלון על הלוח; הילדים מצביעים על התשובה. 2. כרטיס יציאה: כל ילד/ה מקבל/ת שלוש תמונות (תינוק, ילד עם ילקוט, ילד בגן) ומדביק/ה אותן לפי הסדר על קו מימין לשמאל. 3. מסכמת: "לכל אחד מאיתנו יש עבר, הווה ועתיד – ואפשר לסדר אותם על ציר." **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "הראשון – כשנולדתי, מימין; האחרון – היום, משמאל." • תשובה חלקית: הסדר נכון אבל משמאל לימין ← המורה מסמנת לתרגול כיוון בשיעור הבא. **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • הסקה: מה יופיע על הציר שלכם בעוד שנה? 📝 **שאלון** (5 שאלות) **ורפלקציה** – בדף לתלמיד. 🎟️ **כרטיס יציאה:** הדביקו את שלוש התמונות לפי הסדר על הקו. מתחילים מימין. • הסדר נכון: תינוק ← גן ← כיתה א׳ • הציר מתחיל מימין והולך שמאלה

הלימה: מטרה – פעילות – עדות

סידור שישה שלבים	התנסות: סימולטור "הסיפור של נועם בזמן"	תוצאת הסימולטור + שאלות 1, 5
עבר, הווה, עתיד	המשגה: כרטיסי מילים ומשפטים	שאלות 2–3 בשאלון
ציר זמן אישי מימין לשמאל	המשגה: הדגמת המורה; יישום: רצועת נייר	הציר האישי + כרטיס היציאה
הצגה במילות רצף	יישום: הצגה לחבר	האזנת המורה ורישום בטבלת מעקב

התאמה לשונות

מתקשים	• שלושה כרטיסים בלבד (תינוק, גן, כיתה א׳) ועבודה בזוג עם חבר/ה תומך/ת • רצועת נייר עם ארבע מסגרות מסומנות וחץ צבוע • כרטיסי מילים עם ציור לעבר, הווה ועתיד
בינוניים	• סידור שישה שלבים בסימולטור ובניית ציר עם ארבע תחנות

מתקדמים	• מוסיפים לציר תחנה בעתיד ומסבירים למה היא בסוף • בונים ציר זמן של יום אחד בשבוע שעבר ומשווים: במה הוא דומה לציר החיים?

מחוון

- מסדר/ת נכון שישה שלבים בסימולטור
- מסווג/ת משפטים לעבר, הווה ועתיד
- בונה ציר אישי עם ארבע תחנות מימין לשמאל
- מתאר/ת את הסדר במילים "קודם, אחר כך, עכשיו"

רב-תחומיות

- עברית – חינוך לשוני: שימוש במילות זמן ורצף (קודם, אחר כך, לבסוף) ובפעלים בעבר ובעתיד – מיומנות שפה שמתורגלת בשיעור.
- מתמטיקה: סדר ומיקום על קו: ראשון, שני, אחרון – אותו רעיון של ישר המספרים.

תשובות השאלון: 1–ג · 2–א · 3–ב · 4–ב · 5–א

👶 מתינוק עד כיתה א׳: ציר הזמן של החיים שלי

שם _____ כיתה _____ תאריך _____

❓ מָה הָיָה קֹדֶם וּמָה הָיָה אַחַר כָּךְ בַּחַיִּים שֶׁלִּי?

🕹️ **בסימולטור: סִדְרוּ אֶת 6 הַשִּׁלַּבִּים בַּחַיִּים שֶׁל נֹעַם, מֵהַתִּינוֹק וְעַד הַיּוֹם.**
אֵיזֶה כַּרְטִיס הָיָה הֲכִי קַל לְסַדֵּר? אֵיזֶה רָמָז עָזַר לָכֶם?

_____

_____

🛠️ **משימה:** צִיְּרוּ אֶת צִיר הַזְּמַן שֶׁלָּכֶם מִימִין לִשְׂמֹאל: תִּינוֹק ← גַּן ← כִּתָּה א׳ ← הַיּוֹם. הוֹסִיפוּ בַּסּוֹף צִיּוּר שֶׁל מַשֶּׁהוּ שֶׁתַּעֲשׂוּ בֶּעָתִיד.

_____

_____

_____

📝 שאלון

1. מָה קָרָה קֹדֶם?

◯ כִּתָּה א׳ ◯ גַּן יְלָדִים ◯ תִּינוֹק

2. "אֶתְמוֹל שִׂחַקְתִּי בֶּחָצֵר" – זֶה עָבַר, הוֹוֶה אוֹ עָתִיד?

◯ עָבָר ◯ הוֹוֶה ◯ עָתִיד

3. "מָחָר נֵצֵא לְטִיּוּל" – מָתַי זֶה?

◯ עָבָר ◯ עָתִיד ◯ הוֹוֶה

4. מַהוּ צִיר זְמַן?

◯ שָׁעוֹן עַל הַקִּיר ◯ קַו שֶׁמְּסַדְּרִים עָלָיו דְּבָרִים לְפִי הַסֵּדֶר שֶׁבּוֹ קָרוּ ◯ צִיּוּר שֶׁל בַּיִת

5. מָה בָּא אַחֲרֵי הַגַּן?

◯ כִּתָּה א׳ ◯ לִהְיוֹת תִּינוֹק ◯ יוֹם הֻלֶּדֶת שָׁנָה

🎟️ **כרטיס יציאה:** הַדְבִּיקוּ אֶת שְׁלוֹשׁ הַתְּמוּנוֹת לְפִי הַסֵּדֶר עַל הַקַּו. מַתְחִילִים מִימִין.

_____

_____

🪞 רפלקציה

מָה לָמַדְתִּי הַיּוֹם עַל הַזְּמַן?

_____

מָה הָיָה לִי קַל לְסַדֵּר, וּמָה הָיָה קָשֶׁה?

_____

מָה אֲנִי יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי כְּשֶׁהָיִיתִי קָטָן?

מָה הָיִיתִי רוֹצֶה לִשְׁאֹל אֶת הַהוֹרִים עַל הַזְּמַן שֶׁבּוֹ הָיִיתִי תִּינוֹק?

אני יכול/ה...	בטוח/ה	כמעט	עוד לא
אֲנִי יָכוֹל/ה לְסַדֵּר דְּבָרִים לְפִי מָה שֶׁקָּרָה קֹדֶם וּמָה אַחַר כָּךְ.			
אֲנִי יָכוֹל/ה לְהַגִּיד מָה זֶה עָבָר, הוֹוֶה וְעָתִיד.			
אֲנִי יָכוֹל/ה לִבְנוֹת צִיר זְמַן שֶׁל חַיַּיִם שֶׁלִּי.			